

Danuta Wawiłow "Szybko!"

Analiza tekstu lirycznego. Frazeologizmy

Danuta Wawiłow "Szybko!"

Danuta Wawiłow, *Szybko!*

Znakomity wiersz Danuty Wawiłow, operujący wyliczeniem i anaforą, ujęty został w klamrę dwu słów, określających sposób wykonywania czynności: szybko – wolno. Mistrzowskie zakończenie wyzyskuje podwójne znaczenie wyrazu *wolno*. Czternaście razy powtórzone słowo *szybko*, w tym trzykrotnie obok siebie, potęguje ogromny pośpiech, który towarzyszy bohaterowi przez cały dzień (*zbudź się – kładź się*). To z jego perspektywy oglądamy świat, to on analizuje i przeżywa.

Danuta Wawiłow, *Szybko!*

Szybko, zbudź się, szybko, wstawaj!

Szybko, szybko, stygnie kawa!

Szybko, zęby myj i ręce!

Szybko, światło zgaś w łazience!

Szybko, tramwaj nam ucieka!

Szybko, tata na nas czeka!

Szybko, książki swoje sprzątaj!

Szybko, kładź się, już dziewiąta!

Szybko, szybko, bez hałasu!

Szybko, szybko, nie ma czasu!

Na nic nigdy nie ma czasu...

A ja chciałbym przez kałuże

iść godzinę albo dłużej,

trzy godziny lizać lody,

gapić się na samochody

i na deszcz, co leci z góry,

i na żaby, i na chmury,

cały dzień się w wannie chlapać

i motyle żółte łapać

albo z błota lepić kule

i nie spieszyć się w ogóle...

Chciałbym wszystko robić wolno,

ale mi nie wolno...

Uczniowie:

- obserwują, jak wraz ze zmianą trybu czasownika zmienia się rodzaj komunikatu – intencja nadawcy,
- wzbogacają słownictwo o kilka synonimów wyrazów *szybko* – *wolno* i co najmniej dwa-trzy frazeologizmy dotyczące czasu.

Uwagi o realizacji tematu

1. Uczniowie otrzymują pierwszy fragment wiersza (przytwierdzamy do tablicy ów fragment). Zwracają uwagę na znak wykrzyknienia, kończący każde zdanie. Interpretują tekst głosowo. Nazywają rodzaj wypowiedzi (komenda, rozkaz, nakaz, polecenie) i określają intencję nadawcy (chęć wywołania u słuchacza określonej reakcji). Pytamy, kto – według nich – mówi w wierszu.

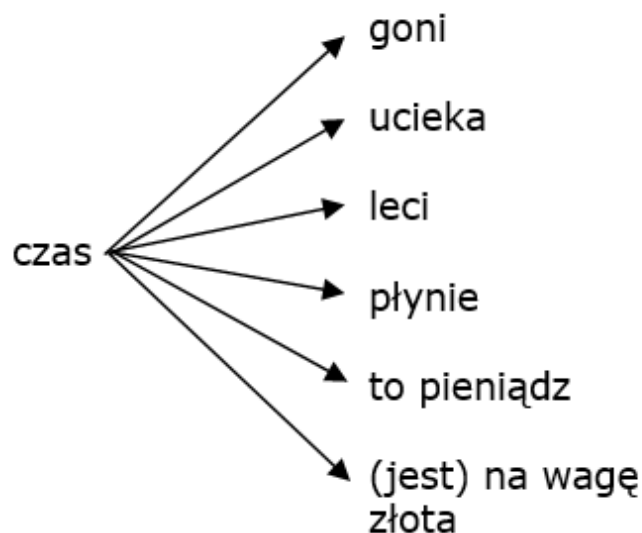
2. Pytamy, przypominając/wprowadzając słownictwo:

Ile mamy czasu, jeśli coś wykonujemy szybko? – minutę, chwilę, sekundę, a może nawet minutkę, chwilkę, momencik.

Szybko, to znaczy jak? (zapis w tabelce; w odpowiednim momencie druga część tabeli zostanie uzupełniona):

szybko	
prędko, natychmiast, od razu, bezzwłocznie, czym prędzej, od ręki, na poczekaniu, z miejsca, w mig, w lot, na jednej nodze, błyskawicznie, w mgnieniu oka, biegiem, w biegu.	

Dlaczego szybko? – bo czas ucieka¹, czas goni, czas szybko płynie, czas to pieniądz, czas (jest) na wagę złota (zapis).

Wprowadzamy frazeologizmy, posiłkując się rysunkami (zał. 1).

3. Bohater wiersza nie chciałby się spieszyć. W ogóle chciałby robić coś zupełnie innego. Co takiego chciałby robić?

Uczniowie otrzymują drugą część wiersza. Porównują obie części tekstu (rodzaje zdań), nazywają rodzaj komunikatu i intencję nadawcy (wyrażenie marzenia, życzenia). Interpretują fragment głosowo. Ponownie możemy zapytać: *Kto mówi w wierszu?* Może to być bowiem monolog bohatera, który cytuje zdania mamy, słyszane codziennie, a więc dobrze zapamiętane.

Tłumaczymy wyraz *gapić się*: przyglądać się bezmyślnie; zwracać uwagę na rzeczy nieistotne, mało ważne².

Bohater wiersza chciałby wszystko robić wolno. Wolno, to znaczy ile czasu (uczniowie szukają w tekście określeń jednostek czasu): *godzinę, trzy godziny, cały dzień*.

Wolno, to znaczy jak? – uzupełniamy drugą część tabeli:

szybko	wolno
prędko, natychmiast, od razu, bezzwłocznie, czym prędzej, od ręki, na poczekaniu, z miejsca, w mig, w lot, na jednej nodze, błyskawicznie, w mgnieniu oka, biegiem, w biegu.	powoli, zwolna, pomału, bez pośpiechu, niespiesznie, krok za krokiem, noga za nogą

W ten oto sposób uczniowie zapisali z jednej strony synonimy do wyrazów: *szybko* i *wolno*, z drugiej strony otrzymują antonimy *szybko* – *wolno*.

4. Jedno znaczenie wyrazu *wolno* uczniowie już znają. A drugie? Wszak wiersz kończy się słowami: *ale mi nie wolno*, co znaczy: nie mam pozwolenia, nie mam zgody. Bo... –

przypominamy frazeologizmy (patrz: punkt 3.).

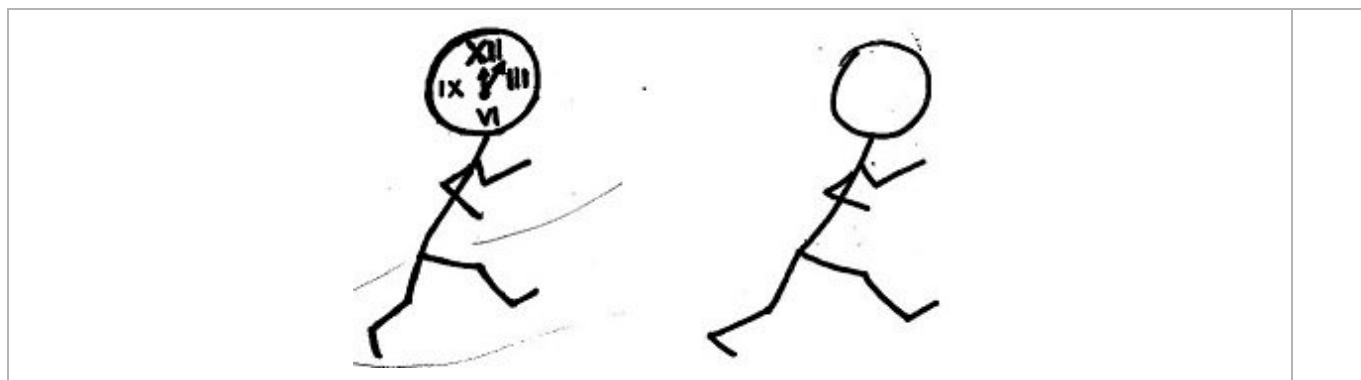
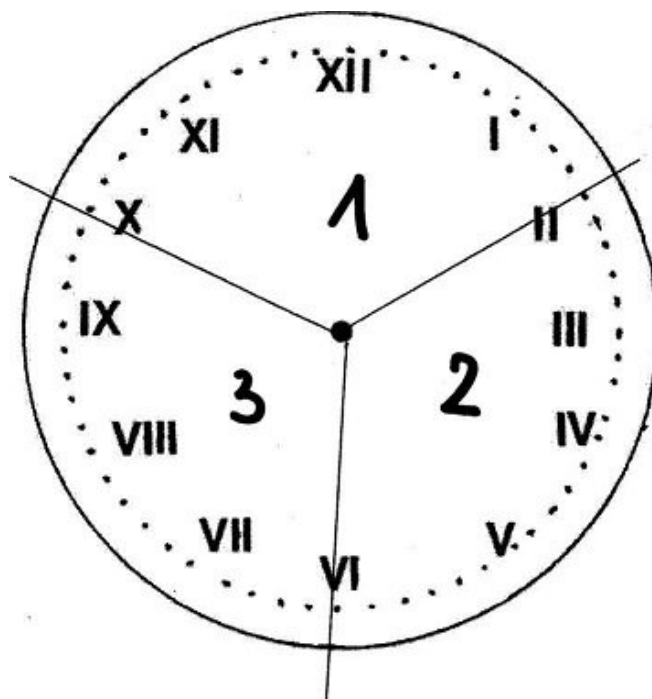
5. Uczniowie interpretują głosowo cały wiersz.

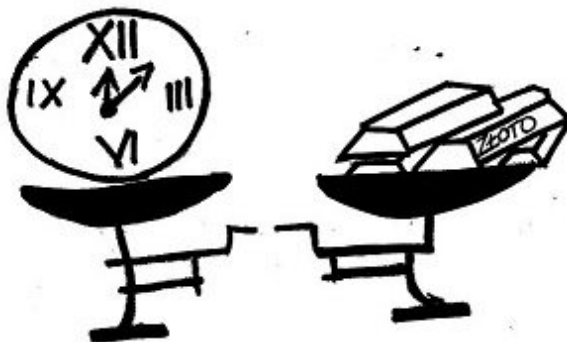
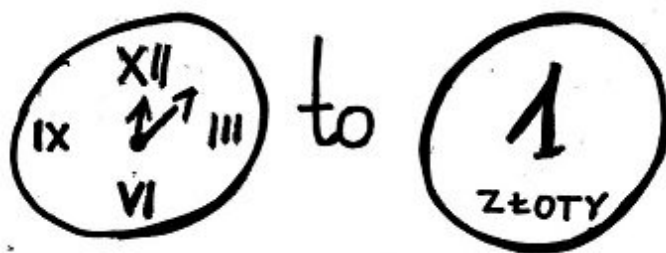
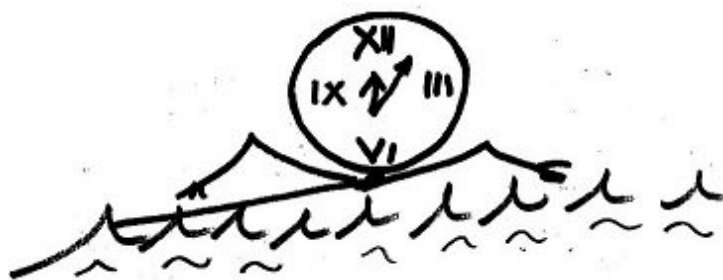
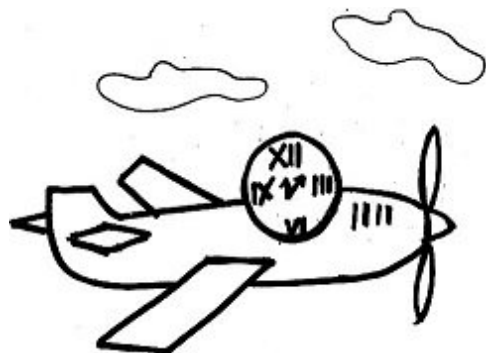
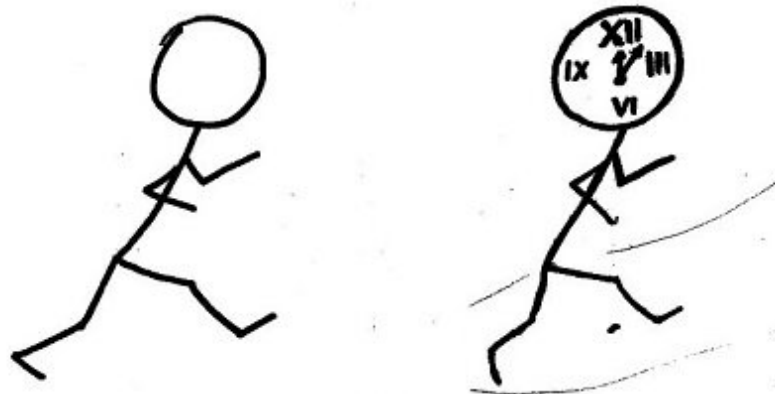
6. Informacja zwrotna. Jeśli jesteś na *tak* – postaw kropkę w obrębie zegara, jeśli jesteś na *nie* – postaw kropkę poza obrębem zegara:

1 – wiersz jest mi bliski, mówi też o mnie

2 – znam nowe słowa i powiedzenia

3 – podobały mi się działania, w których brałem udział

1. Przysłowie brzmi: Czas ucieka, wieczność trwa. J. Krzyżanowski, Mądrej głowie dość przysłowie, PIW, Warszawa 1975, t. 1., s. 102.↵

2. Na podst. Słownika języka polskiego, pod red. M. Szymczaka, t. 1. PWN, Warszawa 1978, a. 630.↩